

НАРОД

Рукописи се не враћају.

Огласи и белешке наплаћују се по погодби.

Редакција је у улици Франковој бр. 20.

Главни уредник
ДРАГ. С. ГОГИЋ

„Народ“ излази свакога дана по подне.

Штампарија се налази у Франковој улици бр. 20.

Власник
КРСТА Љ. МИЉЕТИЋ

Полиција и политика

У мом првом чланку већ сам рекао да је полиција била врло често на коленима пред људима, који су држали власт у својим рукама или другим речима, да је служила само политичким циљевима. Потчињавање полиције политици има поглавито следеће рђаве стране: 1) она чини антипатичном ову државну установу, којој је за њен правилан рад на првом месту потребно да буде симпатична; 2) она отклања полицију од њеног правог циља; 3) она је често узрок врло тешких неправда; 4) она рђаво упливише на регрутовање полицијских чиновника.

Прегледајмо укратко ове четири тачке. Као што сам рекао у мом претходном чланку, полиција постоји, да изналази и предаје суду извршиоце казнимих дела, да мотри на строго извршавање закона и наредба, и да предупреди, у колико је могуће, извршавање дела штетних по заједницу. Самим тим она се налази у служби свих поштених људи, који не раде против закона и мора исте да штити. Политика чини разлику између појединих грађана: она их дели на присталице партије која се налази на власти и на владине противнике. Међутим у погледу морала и у погледу права, ови последњи су исто тако часни људи као и они први. Није злочин па чак није ни најмањи порок имати друкчије политичке идеје од људи на влади, а за полицију, сви, од највећег реакционара до најистакнутијег социјалисте, морају бити једнаки док год се придржавају закона и не чине никакве преступе.

Међутим пошто је и полиција стварно једна политичка установа, она често прави разлику у поступању према лицима са којима долази у додир, и то према томе да ли су та лица за владу или против владе. Другим речима полиција партизанска, што јој уништава сваку

симпатију у народу, који инстинктивно увек воли правду. Политика одводи полицију од њеног правог циља. Ову тачку није ни потребно објашњавати. Довољно је посматрати шта се догађа у појединим земљама и сравнити број извршених злочина са бројем ухваћених злочинаца. Одмах ће се увидети да број ових последњих опада из године у годину. Извесно је да је главни узрок овог нехватања злочинаца, рђаво професионално васпитање полиције, које је остало оно исто које и пре педесет година, док је, међутим, злочиначки свет пакљиво пратио научне напретке и поправљао своје методе рада. Али, ово произилази с друге стране и из тога што полицајци немају времена да воде бригу о убицама, лоповима и варалицима. Њихово све време заузето је у вршењу надзора над посланицима, који су противници владе, они се губе у праћењу политичких група, које не плове под заставом званичног државног тела и т. д.

Кад полицајци морају да проводе време у политичком надзору, како могу да изналазе злочинце? Кад цела полиција мора да се да пуном паром на «припремање и надзор избора», злочинцима је лако да врше своја дела.

Рекао сам да је политика, у односу према полицији врло често узрок тешких неправди. Ове су неправде двојке: према публици, а и према самим полицајцима. Колико се пута сваки од нас изненађивао, па чак био и огорчен услед развоја понашања полиције према разним грађанима. Док се са једнима поступало крајњом строгањом, други су уживали сва благоволења и увек су јефтино излазили из најтежих кривица. Ово се догађа у свима земљама.

Узрок томе? Политика, која је спасавала и најодвратније

злочинце. Господин посланик долазио је без гриже савести код начелника да спасе свога гласача, који се био обесчастио, па се чак није устручавао да због тога оде и код Господина Министра. А, разуме се, кад већ човек зависи од политике, онда не може да пређе ђутке преко захтева једног представника на рода“.

С друге стране политика је често узрок неправди према самим полицајцима. На пример, један полицајац добија да изврши један задатак, који нема никакве везе са правосуђем него је чисто политичке природе. Своју мисију он је извршио што је боље могао, али, мимо своје воље, није могао ствар да угушти, она се расчула, постаје скандал, долази интерпелација у Скупштини, влада је у опасности да падне. Шта чини тада Г. Министар? Он жртвује полицајца, који је вршио само оно, што му је наређено и избацује га из службе са целом његовом породицом. Други пример: полицајски чиновник иде за својим личним мишљењем, одваја се од владиног мишљења. Без икаквог оклевања, одмах га изгурују из службе.

Најзад, политика рђаво утиче и на регрутовање полиције. Узимају се у службу врло неспособни људи, само зато што су владине партије а немилојодно се избацују способни чиновници, који деле друга мишљења.

Са правом је забрањено војсци да се меша у политику. Исто се тако мора и полицији забранити, да се меша у ма какве политичке послове. Она је у служби народа, без разлике партија, она мора служити народ са апсолутном непристрасношћу. Полицајац политичар опасност је за правосуђе и његов рад чини заједници много више зла него доброг.

Оног дана када политика буде избачена из полиције, ова ће стећи народно поштовање.

Др. Р. А. Рајс

ЗВЕЗДИЦЕ

Пева се на глас: Жено моја...

Златен сандук, а милион вреди.

Свак се пита ко је ту по среди?

Гаргангуа

ПАСКВ Л ТРОСКИ

Ових дана умро је у дубокој старости у Риму бивши римски бискуп у Скопљу Пасквал Троски родом из Драча. Троски је био католички бискуп у Скопљу за време турске владавине; највише је радио на томе, да доведе до споразума и сагласности католичке и муслиманске Арнауте. То није било по вољи његовом високом протектору, «апостолском аустријском величанству», који у свештеницима по тим крајевима није хтео да види праве проповеднике Христове науке, него своје политичке агенте и пропагаторе.

«Побожни «Фрања Јосиф заборавао се тако далеко, да је оплужио седог и пензионисаног свештеника римском пали, те навео у својој денунцијацији, да скопљански бискуп шурује с Турцима и буни муслиманске Арнауте противу католичких. Позват од папине столице на одговор, рекао је поштени свештеник: Ја волим и Муслимане, јер ми тако наређује христова наука. — И зашто не бих волео?» — Папинска курија је бацила предмет у акта, али то није било довољно аустријском цару, који је 1903 године категорички тражио од ондашњег папе Пија, да опозове из Скопља бискупа Троскија и да му забрани повратак у Албанију и Македонију. Папа се није могао више противити, разрешио је старог Троскија бисупске дужности те га позвао у Рим. Старац је дошао у Рим, пред куријом потпуно оправдао свој поступак, али на траг се није смео вратити. Молио је Папу и аустријског цара, да му дозволе да живи у свом родном месту у Драчу. Али и ту његову молбу му одбише. Сместили су га у Риму у азилу за сиромашне свештенике, где

је живео као бедан изгнаник из своје отаџбине. Ових дана нађоше га мртвог у кревету.

Тако жалосно је свршио поштен проповедник Христове науке као жртва његовог апостолског величанства старог ђелата Фрање Јосифа.

БЕЛА КЊИГА

Атина, 10. авг.

Денеше, које је грчки посланик у Берлину Теотокис послао почетком августа сигурно је најзанимљивији докуменат из Беле Књиге која је раздата ових дана грчким посланицима. Ове денеше доказују, да је немачка дипломатија у почетку рата тврдо веровала, да ће све балканске државе бити уз Немачку и да су се владаоци Немачке и Грчке већ сложили на штету Русије и Србије. Ево садржине једне денеше, коју је Теотокис упутно краљу Константину: «Немачки Цар ставио ми је у дужност, да известим ваше величанство, да је Немачка закључила савез са Турском и да су Румунија и Бугарска обећале своју помоћ. Све Балканске државе такође су се придружиле Немцима у борби против Панславизма. Цар, тражећи од мене да вам саопштим, ставио ми је у дужност, да живо апелујем на ваше пријатељство и да вас подсетим на одушевљене манифестације, којима су његов народ и нарочито војска поздравили ваше наименовање за немачког маршала. Он тражи од вас, да наредите мобилизацију и да станете на његову страну и идете против заједничког непријатеља. Цар је додао, упућујући вам овај последњи и живи апел у овом критичном тренутку, да је он сигуран, да ћете одговорити повољно, јер ако би се решило друкчије све везе између двеју земаља биле би прекинуте. Завршујући, његово величанство ме молило, да изволите остварити обавезе о којима је говорено у вашим ранијим састанцима».

Лондон, 11. августа.

„Манчестер Гвардијан“ пише: Немци покушавају да, у успесима које су Французи имали умање савезничку победу. Они претерују у оцени нападачеве снаге и називају свој пораз моралном победом. Тако ће они и кад се буде борило на Рајни писати, како је непријатељ одбијен са крвавим губицима и како је само на неколико места успео, после огромних губитака, да пређе понегде у правцу Берлина.

РАД НА ПОМОТИ

Солун, 11 августа,

Старање о пострадалима организује се све брже. Грчка влада и солунска општина чине све што могу да се несрећнима нађе стан и храна, а савезници им такође обилно помажу. Подигнути су читави логори у вароши (Марсово Поље и други јавни тргови) као и ван Солуна. И на страни је интересовање и саучешће за пострадале врло велико. Многи телеграфски апели упућени су у инострану штампу добротворним друштвима и појединцима да вритекну у помоћ солунским породицама.

Грчка влада разделила је пострадалима од пожара 80000 порција хлеба. Да би деоба намирница текла правилно и праведно одређене су нарочите комисије ради пребројавања пострадалог становништва. Реквирирано је и све брашно од пекарница.

Она је тако исто предузела потребне кораке код осигуравајућих друштава, да исплате у што краћем року осигурања својим пострадалим клијентима. Заступник грчке владе у Солуну наредио је реквизирање свих празних соба да се смеште они који су остали без крова.

Енглези су примили на себе да један део пострадалих смеште и исхране у логорима код Дудулара, Карасија, Караманија и Карабурну. Страдалници добијају хлеб, супу и конзерву.

Савезничке и грчке инжињерске чете већ два дана чисте и крче трг Слободе и улицу Венизелос. Исто тако почело се и са чишћењем осталих улица, пошто рушевине сметају саобраћају који лагано добија свој редовни облик.

Трамвај до трга Слободе прорадиће вероватно сутра.

Солунска Општина вотира ла је кредит од 500.000 франка као прву помоћ пострадалима од пожара.

Французи, Енглези, Италијани и Срби такмичили су се

у редовности да укажу прву помоћ пострадалим становништву. На пример само Французи дају дневно 20.000 хлеба.

Ово је врло леп поступак који заслужује да се забележи. Не треба исто тако заборавити ни рад који су до данас учинили и данас још чине француски и енглески сапери, као и рад жандарма и војника, који су одређени да чувају безбедност и да рашишћавају порушене крајеве.

Санитетс е власти предузеле су све мере да се очува хигијена и да се избегну различне болести, као последица пожара.

Грчки Краљ Александар изјавио је солунском великом Рабинеру своје саучешће овим телеграмом:

»Дубоко дирнут страшном несрећом, која се срушила тако ужасно над драгим становницима Солуна, ја молим Вашу Еминенцију да код ваших једноверника будете тумач мог врло дубоког бола и мојих живих симпатија. Молим Бога да излечи боле несрећних жтава и да својим благонаклоним старањем заштити варош Солун».

Телеграфски саобраћај са Атином отпочео је јутрос. Телеграми се примају у поштанским спордним апаратима код Беле Куле и у улици Франкон. Са Европом ће телеграфски саобраћај почети сутра.

Владина комисија, која је састављена од три министра и једног посланика има ову мисију: да оцени материјалну штету, коју је пожар причинио; да дели помоћ; да што пре смеште пострадале; да пошаље у Стару Грчку, у Волос, у Ларису, Халкис и т. д. до 50.000 пострадалих, које ће издржавати општина.

Ова комисија је, по решењу министарског савета, добила кредит од 10 милиона драхми. Чланови комисије послали су г. Венизелосу елану

дугачку депешу, у којој се вели између осталог «Катастрофа која је погодила Солун пренавизади нас што се

може замислити. Наш је бол велики, што нам саопштавамо да је изгубљена једна велика и напредна варош»

ЗВАННИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ФРАНЦУСКИ КОМНИКЕ

Извештај од 15 сати. — На левој обали Мезе, француска артиљерија, надмоћнија над непријатељском била је преко ноћ врло активна. На десној обали једна мања операција допустила је Французима да отклоние један цитир непријатељског отпора код морура Мормон.

Укупан број заробљеника од 7. августа до сада износи 7640, од којих су 186 официра и 600 рањеника. До сада пребржан план износи 24 тона разног калибра, преко 200 митраљеза и 9 уништених топова.

У току 9. августа француске ескадриле су бомбардовале станицу Фрибург и Бризагау и авијатичерске чаркове у Колмару. У области Вердена бачено је 1300 кграма бомби на немачке железничке станице. Француски авијатичери нападали су митраљезима и праспорте на путу.

Извештај од 23 сати. — Узајамна артиљеријска активност на обема обалама Мезе.

Источна војска. — У области северно од Ветреника два бугарска одељења одбијена су са осетним губицима. У кључ Црне наше разорно гађање произвело је пожар у трима непријатељским батеријама.

РУМУНСКА КОМНИКЕ

Руске трупе одбиле су у Буковини један непријатељски напад на вис Сиогакс, северно од Јасловеца. На сектору између долина Дофтани и Путне борбе се настављају на разним тачкама. Румунске трупе одбиле су четири напада у правцу Никорешћи. На фронту битке код Марасешћи узајамно бомбардовање

на разним секторима. Нема важне пешачке акције. Неколико непријатељских одељења, која су покушала да се приближе нашим рововима, одбијени су. Храбри генерал Поговски командант руске дивизије пао је у средини својих војника, које је својим примером храбрио.

Једна руска батерија оборила је непријатељски аероплан у близини Диошечи. Пилоти посматрач заробљени су.

ЕНГЛЕСКИ КОМНИКЕ

Упорне борбе биле су целог дана око заузећа једног важног положаја, снажно утврђеног, северно од Ланса. Наше трупе су га заузеле рано јутра и одбиле више противнапада, у којима је непријатељ имао тешке губитке, ако од наше артиљерије тај дан у борби прасу прас. Чији ће бити овај положај још је под сумњом. Напредовали смо мало северно од Линемарка. У току последње недеље, борбе у ваздуху биле су сталне и обилније него ма кад од почетка рата. Резултат ових борба: 12 немачких апарата оборено је а 6 је приморано да се спусти са непознатом судбином.

У току јучерашњег напада наши аероплани су успешно сарађивали са пенадијом, вршећи бомбардовање и извиђање. За дан и ноћ на разне објекте у непријатељској позадини, бачено је пет тона експлозива.

Доцније. — Померили смо нешто унапред своју линију северно западно од Ланса. На фронту битке код Ипра непријатељски напади на једну јако утврђену тачку, источно од Лангемарка, одбијени су митраљезима.

Месопотамија. Наше колоне нападе су Турке блану

Шахрабана, на левој обали реке Цале. Непријатељ је дао слабог отпора и брзо се повукао. Шахрабан је у нашим рукама.

ИТАЛИЈАНСКИ КОМНИКЕ

Јуче, четвртог дана битке на Јулијанским Алпима, ми смо још приметно напредовали на северној страни наше линије и имали нових успеха на јужној страни. Непријатељ је јако одолевао нашим притиску и удвојено противнападе. Наше трупе су одбиле све ове нападе и кренуле се да остваре своје објекте.

Наша авијатика учествовала је у операцијама. Наши авијони и дирижабли бомбардовали су непријатеља батаријама више од 12 тона бомба.

До јуче смо заробили 350 официра и више од 15.000 војника.

ДОГАЂАЈИ

ОПОМЕНА

Инжињерске чете почеће помоћу динамита да руше све оне зидине, које су склоне паду и опасне по јаван саобраћај. На знак трубе сви пролазници морају бити удаљени од опасног места најмање за 200 метара.

ПОМЕН

Г. Борђе Поповић учитељ и остала породица пок. Николе Г. Поповића, свршеног богослова и резервног потпоручника из Лесковца, даваће му у суботу 12. августа, у цркви Св. Саве у 9 с. пре подне полу-годишњи помен, као и помен мајци, односно ташти, баби-Јанићији за чију су смрт скоро извештени из рбије.

ФРАНЦУСКО САУЧЕШЋЕ

Приликом несреће која је задесила Солун француски посланик у Атини добио је наређење, да г. Венизелосу изрази симпатије своје владе. Од генерала Сарараја влада је тражила, да изађе на сусрет са најнужнијим потребама грађанству, које је остало без средстава за живот.

Руска индустрија и рат

(3)

II Шећерна индустрија

Ова индустријска грана заузима у Русији важно место. Земљиште за њу засејано, по просторности највеће је на свету. Ипак, што се тиче производње шећера са једне површинске јединице, она је испод стране; то долази отуда, што се по досадашњем начину рада у Русији производња поњела вала са повећавањем искористишеног простора а не интензивношћу производње. За ово је од обележја, да је за последњих двадесет година производња шећера са једне децијатине остала скоро иста (1 децијатина 1,092 хектара), док се укупна производња удвостручила. Она се такмичи

у производњи са Немачком и Аустро-Угарском, а по квалитету их и надмашује.

Најаспостраније неговање шећерне репе било је у западној Русији. У њој су површина репом засејане земље год 1913 износила је 650 00 децијатина; од овога 10 од сто припада Пољској; Волинију, Подолају, Бесарабију, Кијеви и Керсон долази 55 од сто; на Курск, Полтаву, Харков и Чернилов долази 40 од сто и остатак од 5 одсто на источне области.

Рат је имао велико дејство на индустрију у близини самих операција. Још 1914. г. шећерна индустрија западних крајева претрпела је инвазију

непријатеља; 1915. г. она већ није више радила, а и у југозападним областима (Волинија) била је такође делимично погођена. Међутим у пркос томе, производња шећера не само да није опала, већ је још год. 1914. и 1915. надмашила годину 1913. Ова се појава објашњава добрим жетвама, а тако исто и проширењем ове индустрије у средњим и источним областима. Исто се то не сме очекивати и за период 1915—1916. г. на супрот престанка рада у западним фабрикама.

Донесимо ниже компаративно преглед руске шећерне индустрије за време рата, као и за годину пре рата:

1913: Засејано земљиште милијона децијатина 651,5; жетва репе (у мил. пуда: 16,38 стр.) 669; број фабрика 236; Доби-

јени шећер (у мил. пуда) 10.

1914: Засејано земљиште милијона децијатина 730,1; Жетва репе (у милијонима пуда: 6,8 стр.) 74; Број фабрика 27; Добијен шећер (у милијонима пуда) 107,9.

1915: Засејано земљиште (милијона децијатина) 650,5; Жетва репе (у милијонима пуда: 16,38 стр.) 63; Број фабрика 294; Добијени шећер (у милијонима пуда) 92,4.

У јесени 1915. шећерна индустрија је изнато претрпела због оскудице средстава за довоз угља потребног фабрикама (ова је одоцило производњу).

Што се тиче извоза шећера, он се по количини са годишњама знатно мења. Извоз за Финску и земље азијске пенје се, а за остале земље потпуно је престао. Извезена количина

1914 год. била је 6,5 милијона пуда, 1915 г. 8 милијона пуда.

Мада се повећава унутарња потрошња шећера, ипак се и поред извоза показује вишак у производњи. Он је за период 1915. 1916 г. износио око 20 милијона пуда, што представља двоструки извоз за Финску и Азију.

(Свј. штак)

ЗАНИМЉИВОСТИ

Аргентина има 29 милиона грла рогате и 67 милиона грла ситне марије и 7 милиона коња. Сједињене Државе имају 71 милион грла рогате и 51 милиона ситне стоке, 56 милиона комада свиња и 20 милиона коња. Русија има 37 милиона грла рогате и 44 милиона грла ситне стоке, 22 милиона коња и 11 милиона комада свиња.